

Rollegemnaar Pol Vanhaverbeke leidde heropbouw van Plaatsmolen in Pittem in goede banen

“Kwam zelfs terug uit brugpensioen”

ROLLEGEM/LAUWE – In de Schuiferskapellestraat in Pittem torent de Plaatsmolen weer in volle glorie boven de woningen uit. De metselwerken zijn dan ook zo goed als voorbij. Met dank aan het Lauwse bedrijf Aquastra en dan vooral aan meestergast Pol Vanhaverbeke, een specialist als het aankomt op molens heropbouwen. “Rechtdoor metselen kan iedereen, maar in een cirkel is iets helemaal anders”, aldus de Rollegemnaar.

DOOR AXEL VANDENHEEDE

De Plaatsmolen in Pittem kent een lange geschiedenis. Het laatste deeltje ervan is bovendien spraakmakend, want midden 2009 werd de molen helemaal afgebroken, om dan heropgebouwd te worden, bijna 16 meter hoog. Geen sinecure, zelfs werk voor echte vakmannen. Pol Vanhaverbeke is zo iemand. De Rollegemnaar, als meestergast in dienst bij Aquastra uit Lauwe, is de leider op de werf. En soms ook wel eens de lijder... “Een molen bouwen is helemaal niet eenvoudig”, stelt Pol (57). “De moeilijkheidsgraad ligt hoog, want het gaat niet zomaar om een rechthoekig gebouw. Rechtdoor metselen, iedereen kan dat. Een molen is ten eerste rond, wat speciale vaardigheden vraagt. Je kunt bijvoorbeeld geen draad spannen als je aan het metselen bent, zodat je de juiste richting aanhoudt. Neen, bij een molen draait alles rond ervaring, moet je bij wijze van spreken enkel op het zicht metselen.”

Schuine muren

Een tweede grote uitdaging bij de bouw van een molen is de hellingsgraad van een molen. “De muren van een molen zijn nietloodrecht, maar lopen schuin af, wat de bouw ervan ook bemoeilijkt”, vervolgt Pol. “De metselaars moeten dan ook héél secuur te werk gaan. Per meter wordt altijd de diameter van de molen gemeten. Wat betreft de Plaatsmolen

is het zo dat per meter de diameter 22 centimeter kleiner wordt. Dat is dus elf centimeter aan elke kant. Dat moet tot op de millimeter juist zijn, anders kunnen we niet verder doen. Die schuine muren zijn heel belangrijk in functie van de deuren op bijvoorbeeld de eerste verdieping. Als die deuren geopend worden, moeten ze tegen de muur rusten, want ze mogen niet in de weg zitten van de wicken.”

“RECHTDOOR METSELEN, IEDEREEN KAN DAT. MAAR EEN MOLEN IS ROND EN VRAAGT ENORM VEEL ERVARING”

In de muren van de Plaatsmolen – die onderaan 65 centimeter dik zijn en dan geleidelijk naar een dikte van 55 centimeter evolueren – zitten ook een aantal bogen verwerkt. Echte pareltjes zijn dat. “Maar ontzettend moeilijk om te construeren”, aldus nog de Rollegemnaar. “Ikzelf heb alle bogen zelf gemetseld. Eén boog is een kleine dag werk. Het gaat dan ook niet om enkele bogen, hé. Op sommige plaatsen gaat het om een drievoudige boog, waarbij de binnenkant dan nog anders is dan de buitenkant. Het is telkens een groot karwei, maar ik vind er veel voldoening in.”

Eigenlijk is het vreemd dat Pol dat

Pol Vanhaverbeke leidt de werf van de Plaatsmolen. (Foto RN)

zegt: hij zou intussen al een paar maanden van zijn verdiend brugpensioen kunnen/moeten genieten... “Eind 2011 zijn we begonnen aan de metselwerken en alles ging goed tot er plots problemen rezen met de zware balken die in de molen ingemetseld moesten worden. Moesten het nieuwe balken zijn of niet. De vrees bestond dat die oude balken al te rot waren... Wij hadden toen wel verder kunnen werken, maar daarvoor zouden heksentoeren nodig zijn geweest. We hadden bijvoorbeeld een gat kunnen laten waar andere vaklieden dan een balk hadden kunnen doorschuiven. Maar wat daarna? Je krijgt zo’n gat niet mooi dichtgemetseld. Daarom besliste mijn baas om de werf te verlaten. En toen de problematiek rond die balken eindelijk opgelost was, waren we al elders bezig.”

Ervaring doorgeven

“Uiteindelijk zijn de werken in april hervat, toen ik eigenlijk al met brugpensioen was. In februari trok ik deur van Aquastra name-

lijk achter me dicht. Maar niet definitief, zo blijkt nu (lacht). Omdat ik heel wat ervaring heb als molenbouwer, vroeg mijn baas me of ik niet eventjes wou terugkeren. En dat heb ik met veel plezier gedaan. Een molen bouwen, en dan nog helemaal vanaf nul, is een fantastische ervaring. Ik beschouw dit werk dan ook als mijn meesterwerk.”

“IN RUISELEDE WERKTEN WE AAN DE ONDERSTE VERDIEPING MET 700.000 KILO BOVEN ONZE HOOFDEN”

Als de metselwerken afgerond zijn, zal Pol opnieuw van de rust kunnen genieten. Maar zijn passie voor molens zal wel blijven. “Voor ik aan het karwei van de Plaatsmolen begon, heb ik acht

molens gerestaureerd. (haalt op de werf een map uit vol krantenknipsels) Ik droeg mijn steentje bij tot de werken aan de molens in ondermeer Ardoorie, Zarren, Nieuwkerke en Ruiselede. Ook aan de molen in het Waregemse park Baron Casier, die dient om water op te pompen, hielp ik mee. (denkt na) Wat we aan Hostens Molen in die laatste gemeente realiseerden, was trouwens ook een huzarenstukje: we hebben toen in verschillende fasen de onderste verdieping van de molen heropgebouwd. Lang niet vanzelfsprekend, want de verdiepingen dienden te blijven staan. We werkten als het ware voortdurend met 700.000 kilogram boven onze hoofden.” (lacht) “Door de jaren heen ben ik echt een molenspecialist geworden en is Aquastra een van de firma’s voor molenrestauraties geworden. Intussen heb ik mijn ervaring kunnen doorgeven aan enkele anderen die het voortouw zullen moeten nemen als ik weg ben”, besluit Pol Vanhaverbeke.

Bij de metselwerken kunnen er geen touwen worden gespannen omdat de vorm rond is. Dat maakte de opdracht extra moeilijk. (GF)